

Poslanica predsednika Vlade Republike Slovenije ob Dnevu vrnitve Primorske k matični domovini

15.9.2026 - | gov.si

Spoštovani rojaki v domovini, zamejstvu in po svetu, so stvari, ki se jih človek nauči, in so stvari, ki jih preprosto nosi v sebi. Pripadnost je ena od njih.

Slovenci na Primorskem oziroma na Goriškem, Krasu in v Slovenski Istri z zaledjem so skozi dolgo in pogosto težko zgodovino vedeli, kam sodijo. Meje in oblasti so se menjavale, z njimi so prihajali tudi časi načrtnega zatiranja slovenskega jezika, kulture in narodne pripadnosti, toda tistega, kar je bilo zasidrano v ljudeh, ni bilo mogoče zatreti. Slovenska beseda je vztrajala v domovih in cerkvah, odpor proti raznarodovanju in fašizmu pa je dobival različne oblike, od TIGR-a do množičnega odpora proti okupatorju. Slovenci v tem delu domovine so bili vedno znova pripravljeni stopiti v bran temu, kar je bilo njihovo, čeprav so mnogi za to plačali najvišjo ceno. Ne iz sovraštva do drugega, ampak iz ljubezni do svojega.

Po desetletjih vztrajanja, odpora in žrtev je 15. septembra 1947 začela veljati pariška mirovna pogodba in velik del narodovega ozemlja se je vrnil k matični domovini. Hkrati je nova meja žal številne rojake pustila onkraj nje, vendar je lahko določila le državo, v kateri bodo živeli, ne pa naroda, ki mu pripadajo.

Minilo je skoraj šest desetletij, preden smo vrnitev Primorske k matični domovini leta 2006 tudi kot država počastili z državnim praznikom. Prej se tega v dolgih 60 letih ni spomnila nobena levičarska oblast, ki jim tudi danes poimenovanje praznika ne da miru. Tako so v mandatu vlade Roberta Goloba spremenili zakon, da so preimenovali praznik, vendar tistega, kar je resnica, ne bodo nikoli mogli spremeniti. Ker JE Primorska za vedno in od vedno slovenska, gre za njeno vrnitev matici in ne za priključitev. Ne nazadnje je to zelo lepo opisal veliki tržaški Slovenec Boris Pahor.

Srečko Kosovel je leta 1925 zapisal: »Moje življenje je moje, slovensko, sodobno, evropsko in večno.« V teh besedah mladega človeka s Krasa je bilo nekaj preroškega. Pripadnost svojemu narodu ne pomeni zapiranja pred svetom, temveč samozavest, s katero vanj stopamo. Primorska je skozi svojo zgodovino dokazovala prav to – da zna iz omejitev ustvarjati možnosti, iz skope zemlje rodovitnost, iz lege ob morju pot v svet in iz življenja ob meji prostor srečevanja. Danes si mora dovoliti tudi uspeh.

Morda je prav v zadnji Kosovelovi besedi – večno – zapisana najbolj preprosta resnica. Večno ni tisto, kar se ne spreminja. Večno je tisto, kar ljudje nosijo v sebi. Med Slovenci na Primorskem ima to svoj obraz. Živi v ljudeh in krajih. V vaseh pod Snežnikom, na kamnitem Krasu, v burji, v smaragdni Soči, v odsevih solin in v vonju morja.

Spoštovani rojaki,

kar so generacije pred nami nosile v sebi, danes nosimo mi. Ponosni na to, kar smo prejeli, in samozavestni v tem, kar bomo zapustili za seboj.

Slovensko. Sodobno. Evropsko. Večno.

Bog živi Primorsko, Bog živi Slovenijo.

<https://www.gov.si/novice/2026-09-15-poslanica-predsednika-vlade-republike-slovenije-ob-dnevu-vrnitve-primorske-k-maticni-domovini>